

ПЛОВДИВСКИ
УНИВЕРСИТЕТ
1961

ПАИСИЙ
ХИЛЕНДАРСКИ

ПЛОВДИВСКИ УНИВЕРСИТЕТ „ПАИСИЙ ХИЛЕНДАРСКИ“
ЮРИДИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА ПО ГРАЖДАНСКОПРАВНИ НАУКИ

**ПРЕКРАТЯВАНЕ НА УЧАСТИЕТО НА ДЛЪЖНИКА
В ТЪРГОВСКИ ДРУЖЕСТВА ПОРАДИ
НЕСЪСТОЯТЕЛНОСТ**

А В Т О Р Е Ф Е Р А Т

на дисертационен труд
за присъждане на образователна и научна степен „доктор“

Николай Йорданов Павлевчев,
задочен докторант

Проф. д-р Григор Григоров,
научен ръководител

Област на висше образование
3. Социални, стопански и правни науки
Професионално направление 3.6 Право
Докторска програма „Гражданско и семейно право“

Пловдив, 2023

Дисертационният труд е обсъден на Катедрен съвет (КС) и е насочен за защита с решение на КС на Катедра „Гражданскоправни науки“ при Юридическия факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ от 25.10.2023 г.

Зачисляване в докторантура – Заповед № Р33-930/28.02.2018 г., считано от 01.03.2018 г.

Отчислен с право на защита – Заповед № РД-21-682/28.03.2023 г., считано от 01.03.2023 г.

Публичната защита на дисертационния труд ще се състои на 25.01.2024 г. в Заседателна зала, Ректорат на Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“, на открито заседание на Научно жури, назначено със Заповед № РД-21-1937/06.11.2023 г. от Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“.

СЪДЪРЖАНИЕ

I. Обща характеристика на дисертационния труд.....	5
1. Актуалност на изследването	5
2. Предмет, цел и метод на изследването	6
3. Обем и структура на дисертационния труд.....	8
II. Кратко изложение на основното съдържание на дисертационния труд.....	8
III. Основни приноси на дисертационния труд и обобщение на предложенията <i>de lege ferenda</i>	26
IV. Публикации по темата на дисертационния труд.....	30

I. Обща характеристика на дисертационния труд

1. Актуалност на изследването

Представеният в настоящия автореферат дисертационен труд е посветен на въпросите на прекратяването на участието на длъжника в търговски дружества поради несъстоятелност.

Участието в търговско дружество като способ за индиректно включване в търговския оборот е най-предпочитаната форма за косвено осъществяване на предприемаческа дейност от частноправните субекти. Това произтича от предимствата, които им предоставя фигурата на корпоративното юридическо лице, обединяващо по подходящ начин материалните и нематериалните ресурси, необходими за реализацията на успешна придобивна дейност, за сметка на прякото участие в оборота, разкриващо съществени рискове в икономически и юридически аспект за субектите. Като инвестиция, свързана с очаквана възвръщаемост, участието в ТД е благо, което става част от имуществото на правния субект.

Именно защото е свързано с имуществената сфера на длъжника, участието в търговско дружество не може да остане незасегнато и от несъстоятелността на съдружника, пред която като производство е поставена същата цел, която преследва и индивидуалния изпълнителен процес – справедливо удовлетворяване на кредиторите, но и при отчитане на възможностите за оздравяване на предприятието на длъжника. И ако индивидуалното принудително изпълнение разкрива проблеми, произтичащи от природата на участието в търговското дружество, то същите нямат еднозначно разрешение и в конкурсното ни законодателство, като дори се задълбочават поради спецификите на самото производство по несъстоятелност.

Правната уредба на многообразните въпроси, на които е посветен дисертационният труд, не е добре систематизирана, противоречива е и е оскъдна. Въз основа на нея съдебната практика се лута между твърде различни и противоречиви, понякога взаимоизключващи се разрешения, които се задълбочават до още по-голяма степен в практиката на синдиките като специфични органи в производството по несъстоятелност. Правната доктрина пък не е от-

делила внимание на тези въпроси, посвещавайки им цялостно и систематически завършено изследване.

Стихийността на учредяването на търговски дружества в наши дни от субекти, за които може да бъде открито производство по несъстоятелност, респективно растящият прогресивно брой на конкурентните производства, предизвикан от различни метаюримически фактори, подчертава необходимостта от цялостно и завършено изследване, което да допринесе за обогатяване на правната книжнина, но и да осигури основа за точно прилагане на закона в юриспруденцията.

2. Предмет, цел и метод на изследването

Дисертационният труд преминава през няколко предварителни въпроса преди да се съсредоточи върху централните проблеми, възприемайки разбирането, че ясната теоретична основа е основен градивен елемент на аргументацията по същество.

Най-напред в изследването е поставена задача за формулиране на собствено виждане на автора за същността на участието в търговско дружество като юридическа категория. Фокусът е върху правното положение на физическите лица с и без търговско качество, както и търговските дружества като съдружници в други търговски дружества.

На следващо място изследването си поставя за цел да отговори на някои по-абстрактни въпроси, свързани с прекратяването на участието в търговско дружество като юридически факт. Чувствителна важност за централните проблеми на изследването има въпроса за прекратяването на участието в търговско дружество по почин на самия съдружник – чрез разпореждане с участието или чрез едностранно изявление в случаите, в които законът го допуска, доколкото изводите са от естество да обосноват възможното съдържание на правомощията на синдика по отношение на участията в търговски дружества след откриване на производство по несъстоятелност.

Централните проблеми на изследването са два.

Първият от тях е действието на откриването на производството по несъстоятелност спрямо участието на длъжника в търговски дружества. Трудът си поставя за задача да изясни как настъпващите ограничения по отношение на длъжника се отразяват спрямо

участието в търговско дружество и в частност спрямо отделните членствени права, както и връзката на последните с масата на несъстоятелността. В тази си част трудът си поставя за цел да изясни дали правомощието на синдика по прекратяване на участието в търговски дружества представлява действие, свързано с попълването на масата на несъстоятелността, или с нейното осребряване, както и въпросът дали е нетипична легитимация за упражняване на членствените права, свързани с прекратяването на участието на длъжника, които не са ограничени от правомощията на синдика.

Вторият централен проблем на изследването е действието на обявяването в несъстоятелност на длъжника спрямо участието му в търговско дружество. Трудът има за задача да изясни в теоретичен аспект действието на обявяването в несъстоятелност спрямо всеки един дружествен тип и е изведен начинът на настъпването на прекратителния ефект спрямо участието в персоналните и капиталовите търговски дружества – по силата на закона или чрез последващи едностранни действия на синдика. Изследването си поставя за цел и да изясни какъв е редът за осребряване на участието в търговско дружество спрямо всеки един от дружествените типове и спрямо всеки вид съдружник в дружество, когато има разлика в правния им статут, както и кому е възложено да упражнява членствените права (неимуществените) на несъстоятелния съдружник в дружества, в които несъстоятелността не представлява автоматично прекратително основание.

За постигане на резултатите от правното изследване в труда са използвани методите на исторически анализ на уредбата и сравнителноправен анализ, както и приложимите способности за тълкуване на действащата правна уредба с поглед върху достиженията на родната доктрина и юриспруденция. Многопластовостта на проблемите е осезателна. Ето защо съответните анализи на поставените правни проблеми не позволяват традиционното общо проследяване на историята на правната уредба и уредбата в други държави, изложение на проблема и формиране на резултатите в него. Поставените въпроси в дисертационния труд са различни и разнообразни, поради което съответния анализ на тях е предложен в систематическото му място от труда. Изложеното важи и за научните изводи, както и за формулираните предложения за подобряване на

законодателството с оглед неговата фрагментарна и на места нелогична и неефективна уредба на обществените отношения, свързани с прекратяването на участието в търговски дружества поради несъстоятелност.

3. Обем и структура на дисертационния труд

Представеният дисертационен труд се състои от 204 страници, включващи заглавна страница, съдържание, въведение, четири глави, посветени на проблемите на труда, заключение и библиография. В труда са направени общо 415 бележки под линия и са направени референции към 137 съчинения на български език и 44 към съчинения на чуждестранни автори, публикувани на английски, испански, италиански, френски и португалски език.

II. Кратко изложение на основното съдържание на дисертационния труд

В структурно отношение представения дисертационен труд следва класическото разделение на увод, изложение и заключение. Изложението, което съдържа същинското изследване на проблемите на труда, е разделено на четири глави, като по-долу е очертано тяхното основно съдържание.

Глава първа. Понятие за участие в търговско дружество.

Възприемайки логическия подход за изследване от общото към частно, първата глава на дисертационния труд е посветена на аргументирането на собствено авторово разбиране за понятието участие в търговско дружество, както и на мнения по съпътстващи теоретични въпроси, гравитиращи около това понятие.

На първо място в труда е аргументирано авторовото виждане дали членството представлява субективно право или не. В труда е застъпено виждането, че то не може да представлява самостоятелно субективно право поради редица аргументи, сред които позицията, че членството няма единен обект, като отделните „правни възможности“ на съдружника се пораждат от различни фактически състави; че действащото законодателство не познава конструкция при която едно сложно право съдържа „сложни“ правомощия; че членството иманентно включва и неимуществени „правни възможности“; че съ-

ществувашите задължения на съдружника/акционера спрямо дружеството, които са елемент на същото това участие.

На второ място в тази глава от труда е разгледана характеристиката на участието в търговско дружество от различни гледни точки. Анализът се съсредоточава върху научното му категоризиране в светлината на осъществяваната от дружеството дейност, характерна за италианската и испанската доктрина. Последователно е разгледана *ratio iuris* на правната уредбата на участието в ТД и нейната отправна точка, за да се стигне до извода, че фактическото обединение за извършване на търговска дейност е исторически погледнато явление, предхождащо нормативната уредба на търговското дружество, то преодоляването на конфликтността именно на множественото осъществяване на търговската дейност е *ratio iuris* на нормативната уредба на участието в търговско дружество като явление. Представено е виждането на автора за *differencia specifica* на участието в търговско дружество като явление, като то е характеризирано през извеждането на междинна и крайна цел на съдружниците, мотивираща ги да встъпят в отношения с дружеството, за да се стигне до извода, че участието е явление, при което едно лице извършва имуществена вноска, преследвайки междинната цел да участва в организирането и управлението на търговска дейност с оглед постигането на една крайна цел – да участва в ползите от нея, което налага като метод на правно регулиране да се използва възлагането на субективни граждански права и гражданскоправни задължения, въз основа на което е формулиран крайният извод на автора, че участието в търговско дружество (членството) може да бъде разглеждано единствено като правоотношение.

Накрая, направена е юридическа характеристика на участието в търговско дружество като правоотношение, въз основа на което е изведено авторовото научно понятие за членствено правоотношение, а именно, че то представлява правна връзка с търговско дружество, която се състои най-малко от задължението за имуществена вноска на съдружника и най-малко от правото и задължението на съдружника да участва в управлението на една търговска дейност (организирана под формата на търговско дружество), правото и задължението да участва в имуществените резултати от дейността и правото да я прекрати (съдържание на правоотношението).

Глава втора. Прекратяване на участието в търговско дружество от съдружника. Последици.

Втората глава от настоящия труд разглежда проблемите на прекратяването на участието в ТД от съдружника – чрез разпореждане, както и изрично предвидената по отношение на ООД възможност за напускане. Те представляват интерес за труда, защото резултатите от анализа им са използвани за установяване на съотношението между разпореждането с участието и правилата за разпореждане с имуществени активи от масата на несъстоятелността, както при открито ПН, така и при обявяване в несъстоятелност.

За пълнота авторът е намерил за необходимо да включи накратко и проблематиката на имуществените последици от прекратяването на участието. Практическата им значимост произтича от обстоятелството, че тези последици определят размера на имуществените права, които влизат в масата на несъстоятелността.

Разпореждане с участие

На първо място е разгледано разпореждането с участието в търговско дружество, като преди анализът по същество е направено необходимото терминологично уточнение и разграничение относно съдържанието на понятията „дял в търговско дружество“, „дружествен дял“, „основен дял“ и участие в ТД, като специално внимание е обърнато на дружествения дял в ООД, в която част последователно са отхвърлени схващанията, че дружественият дял представлява потенциално вземане от имуществото на ООД, че е дял от имуществото на дружеството, че има едно значение в материалното право и друго в процесуалното право, за да се защити извода, че дял от търговско дружество, дружествен дял и участие в търговско дружество са равнозначни термини.

На второ място е разгледан спорният в правната доктрина въпрос дали е възможно разпореждане с дял в персонално дружество. Отговорът на поставената научна задача е разрешен чрез обсъждане и оборване на аргументите на правната доктрина по въпроса, както и чрез широка употреба на сравнителноправния метод чрез съпоставка със законодателствата на Испания, Италия, Франция, Германия, Великобритания, където по един или друг начин е възможно обосноваването на подобна възможност. Предложен е

впоследствие исторически анализ, в рамките на който е подкрепена тезата за прехвърлимостта на дела при ТЗ (отм.), за да се достигне до тълкуване на действащата правна уредба и да се защити извода, че прехвърлянето на дял от персонално дружество е възможно. Във връзка с това авторът изяснява фактическия състав на прехвърлянето на участието в персонално дружество, като са разгледани особеностите както в събирателното дружество, така и в командитното дружество.

На трето място са разгледани въпросите за прехвърлянето на дружествен дял, като анализът е съсредоточен върху въпроса какво е правното значение на съгласието на дружеството за прехвърлянето на дружествен дял и какъв е предметът на сделката. В тази част от труда изводите са достигнати отново чрез широко ползване на историческия и сравнителноправния метод, въз основа на които са направени заключенията, че търговското ни законодателство в момента урежда дружествените дялове като винкулирани; че прехвърляне на дружествен дял по действащото право представлява прехвърляне на членствено правоотношение. Въз основа на изложеното в труда е прието, че решението за прехвърляне на дял на нов член представлява специална хипотеза на решение за приемане на съдружник, което е *conditio iuris*, защото същото е законоустановено условие и неопределящо съдържанието на правните последици, а не *conditio facti* или уговорено условие по чл. 25 ЗЗД.

На следващо място е разгледан въпросът за прехвърлянето на дял от непублично акционерно дружество, като е застъпено разбирането, че акциите по българското право, както и в сравнителноправен аспект, са свободно прехвърлими, ако в устава не е предвидено, че са винкулирани, което произтича от чистия капиталов характер на дружество, което поначало не се интересува от личността на акционера, респективно съгласието на АД за прехвърляне би имало значение само ако в устава е уговорено такова условие, което придава на АД характера на *затворено корпоративно образувание*. Разгледан е накратко и фактическия състав на прехвърлянето на акциите в зависимост от техния вид – налични или безналични, като авторът е взел отношение по съпътстващите тези въпроси спорове в правната доктрина относно приложимостта на джирото и конкретния способ за прехвърляне на безналичните акции.

Въпросът е разгледан и относно командитното дружество с акции, като е прието, че прехвърлянето на дял от командитно дружество с акции ще зависи от правното положение на членственото правоотношение. Правната уредба на КДА е оскъдна, като тя препраща към правилата за акционерното дружество. Прието е, че макар и да липсва изрична разпоредба в този смисъл, налице е мълчаливо препращане и към уредбата на командитното дружество. Затова се застъпва в труда, че спрямо прехвърлянето на дяловете на комплементарите в КДА ще следва да се прилага казаното относно прехвърлянето на дялове на комплементарни в КД. А що се касае до прехвърляне на дялове на комплементарни – приложение намират правилата на събирателното дружество.

Последователният преглед на поставения проблем при разгледащите дружествени типове е позволил на автора да направи няколко генерални извода – че разпореждането с участието в търговско дружество е юридически факт, който *води до прекратяването на участието на прехвърлителя*. Разпореждането се осъществява с правна сделка, която поражда правоотношение, чийто *обект е самото членственото правоотношение*. Съдържанието му включва права и задължения във връзка със заместването на страната на съдружника по членственото правоотношение. Затова прехвърлител може да бъде само съдружник. Налице е паралел с фигурата на прехвърляне на правоотношение по смисъла на чл. 102, ал. 3 ЗЗД, който обаче търпи изключения, налагащи се от правната природа на съответния дружествен тип, която определя естеството на съдържанието на правоотношението. Ако по отношение на персоналните дружества това оправдава наличието на съгласие и на плоскостта на имуществените права, то при капиталовите търговски дружества този принцип ще важи само доколкото в съдържанието си включват неимуществени права, които имат характер *intuitu personae*, защото е уредена солидарна отговорност по отношение на имуществените задължения. Такъв правен механизъм не може да съществува относно неимуществени задължения. Ето защо, липсата на такива задължения определя и прехвърлянето на акциите в АД като принципно свободно.

Еднострaнно прекратяване

Еднострaнното прекратяване на участието в ТД от съдружника е алтернатива на разпореждането с него, тъй като също представ-

лява юридическо действие, което е от естество да доведе до прекратяване на участието в търговско дружество. Такова право е е изрично уредено само при ООД (чл. 125, ал. 2 ТЗ), а в персонални дружества е допустимо при определени предпоставки. В труда са изведени предпоставките, при които такова право може да съществува при персонално и командитно дружество, какъв е фактическият състав на напускането на ООД, както и какъв е приложимият ред при КДА. Специално внимание е обърнато на въпроса може ли да бъде напуснато АД. Свободната прехвърлимост на акциите обаче може да се ограничи и с устава, като се предвидят условия, които следва да бъдат изпълнени. Често като такива условия в устава се залагат съгласието на общото събрание или на управителния орган на АД, които понякога шиканьозно не биха били дадени на акционера. Така последният би се оказал обвързан вечно в една членственоправна връзка. В подобни хипотези е предложено уреждането на право на напускане по модел на някои западноевропейски държави, като е направена референция към уредбата им.

Имуществени последици

Втората глава от труда завършва с кратък анализ на имуществените последици, като е застъпен крайният извод от значение за изследването, че прехвърлянето на правоотношението е възможност, която е свързана с мотива от получаване на *пазарната цена* на участието в търговско дружество, а при упражняване на потестативното право на едностранно прекратяване на правоотношението, се създава вземане срещу дружеството за равностойността на участието. Това вземане има стойност, определена от *балансовата цена* на активите в дружеството. Изключение от формулираното принципно положение е налице при АД, където право на напускане не е уредено (освен в изричната хипотеза на чл. 263с ТЗ) заради принципната свободна прехвърлимост на членствените правоотношения.

Глава трета. Откриване на производство по несъстоятелност по отношение на съдружник в търговско дружество.

В третата глава от дисертационния труд е изследвано въздействието на откриването на производството по несъстоятелност върху участието в търговско дружество, във връзка с действията по попълването на масата на несъстоятелността, както и на упраж-

няването на правомощията на синдика. В тази глава е възприето генерално, че едно имуществено право е ограничено доколкото това произтича от общото ограничаване на правата на длъжника (чл. 635 и чл. 636 ТЗ); или имущественото право е част от масата на несъстоятелността; или макар и никоя от предните две предпоставки да не е налице – уредено е конкуриращо се право на синдика. Затова и изложението следва последователното разглеждане на тези правни явления, характерни за откриването на производството по несъстоятелност.

Най-напред е обърнато внимание на въпроса за ограничаването на правата на длъжника (чл. 635 и чл. 636 ТЗ) и съотношението с ограничаването с членствените права на длъжника. Трудът изяснява разбирането си за понятията стопанска, търговска и предприемаческа дейност заради самата хипотеза на правната норма, предвиждаща ограничения на дейността на предприятието на длъжника. Анализът изхожда от социалния феномен търговия, през юридическото и икономическото понятие за търговия до формулирането на белезите на предприятието по чл. 1, ал. 3 ТЗ. Стигнато е до извода, че дейността на предприятието (или което е все същото – предприемаческата дейност) представлява стопанска дейност, резултатите от които са предназначени за пазара, която е организирана по особен начин и резултатите от която се дължат именно на особената ѝ организация. Направено е разграничение между предприемаческа дейност, търговска дейност, други дейности, които са присъщи за търговеца, както и е подчертано, че участието в ТД не попада в никоя от тях. Главният извод, който се извежда е, че на ограничение по чл. 635 ТЗ (и доколкото в ТЗ не е налице допълнително специално правило) подлежи само дейността на предприятието на длъжника, от което би следвало, че несъстоятелният длъжник може свободно да участва в учредяването на друго търговско дружество и да упражнява правата си на съдружник търговско дружество без да е необходимо съгласието на синдика. Верността на този извод е проверена чрез поглед на разглеждания феномен спрямо попадането му или не в масата на несъстоятелността.

С оглед изложеното последващият анализ се съсредоточава върху понятието за маса на несъстоятелността, стигайки до крайния извод, че съставът на масата на несъстоятелността по смисъла

на чл. 614 ТЗ е идентичен със състава на имуществото по смисъла на чл. 133 ЗЗД, от което следва че единственият конститутивен белег на МН е секвеструемостта, поради което масата на несъстоятелността представлява съвкупността от секвеструемите права на длъжника. Във връзка с това е разгледано положението на участието в ТД спрямо масата на несъстоятелността, за да се защитят изводите, че част от масата на несъстоятелността са онези имуществени права – вземания, които произтичат от участието в търговско дружество, в резултат от проявление на допълнителни юридически факти, като конкретно възникналите права на дивидент, на ликвидационен дял, на равностойността на дела, на вземането по чл. 149, ал. 3, т. 2 ТЗ и др. Участието на комплементар в КД, КДА, СД, съответно участието на съдружник в ООД като правоотношение не са част от масата на несъстоятелността, защото съдържат имуществени и неимуществени задължения и защото не са свободно прехвърлими, което пречи да се определят като „секвеструеми“. Участието на акционер *попада* в масата на несъстоятелността, защото е материализирано в ценна книга, която е прехвърлима, включително и при принудително изпълнение. Аргументирано е, че потестативното право на прекратяване на участието в ТД не следва да се разглежда като част от МН още повече че то има многообразни правни последици не само за съдружника, но и за дружеството, които са свързани с прекратяването, макар и частично, на една многостранна правна сделка, каквато е дружественият договор или уставът. Достатъчно е това да се вземе предвид, за да се изключи възможност за каквато и да е аналогия, която обосновава правото на напускане в ТД като елемент от МН през потестативните права, свързани с двустранни синалагматични договори, уредени като правомощие на синдика в цитираната по-горе разпоредба на ТЗ. Подобно заместване на титулярството при упражняване на правото на напускане на ТД следва да е уредено с изрична правна норма, която чл. 658, ал. 1, т. 6 ТЗ не е.

Междинните изводи след разглеждане на съотношението на участието в ТД с масата на несъстоятелността са от естество да доведат до неприемливи и социално несправедливи резултати, поради което ограничаването на определени възможности на длъжника следва да се търси на плоскостта на уреждането с изрична

законова норма на конкуриращо се правомощие на синдика, каквото се съдържа в разпоредбата на чл. 658, ал. 1, т. 13 ТЗ.

Дисертационният труд отделя специално внимание на спорния въпрос в правната доктрина относно правомощието на синдика по чл. 658, ал. 1, т. 13 ТЗ – да прекратява участието на длъжника в търговски дружества и по-конкретно дали то представлява действие по попълване на масата на несъстоятелността или действие по осребряването ѝ. Въз основа на направен кратък исторически и сравнителноправен преглед трудът стига до извода, че юридическата техника на уреждането на такова правомощие се отличава със сравнителна оригиналност. Въз основа на езиковото тълкуване на разпоредбата е защитен изводът, че с правомощието на синдика следва да се конкурират само онези основания за прекратяване на участието, които настъпват по волята на длъжника. Те са свързани с прекратяването на участието едностранно от длъжника и разпоредването с него чрез правна сделка; следователно членството може да бъде прекратено на друго основание, различно от посоченото в предходното изречение и във от последица от упражняването на правомощието на синдика, и то има правен ефект, независимо от разпоредбата на чл. 658, ал. 1, т. 13 ТЗ. Разпоредбата е тълкувана систематически, телеологически и в съпоставка с индивидуалния изпълнителен процес като отправна точка на универсалното принудително изпълнение в конкурсното производство. Трудът стига до извода, че разпоредбата на чл. 658, ал. 1, т. 13 ТЗ представлява действие, което „подготвя“ осребряването на участието в търговско дружество, доколкото самото членствено правоотношение не може да бъде осребрено чрез прилагането на пряк изпълнителен способ. Трудът приема, че практическо и житейско обяснение на потенциалната възможност за осъществяването му преди да е започнало осребряване на имуществото липсва.

От друга страна трудът аргументира, че действията по попълване на МН служат за приобщаване и възстановяване на определени имуществени права към нея с цел подчиняването им на универсалното принудително изпълнение, а прекратяването на участието представлява пряко реализиране на един сложен изпълнителен способ. Трудът защитава крайния извод, че макар и изразените в теорията тези в обратен смисъл да са резонни, *de lege lata* те не могат да бъдат подкрепени, респективно действията на синдика по отноше-

ние на участието в търговско дружество не са свързани с попълване на масата на несъстоятелността, а с нейното осребряване.

Доколкото правната уредба относно осребряването е сравнително ясна, поставя се въпросът няма ли друг действителен смисъл анализиранията в труда разпоредба на чл. 658, ал. 1, т. 13 ТЗ, като е защитено разбирането, че целта е да разшири приложното поле на ограниченията, настъпващи с откриването на ПН и спрямо обект, който не е част от дейността, поверена под надзора на синдика, а не е и част от МН – участията на длъжници – неограничено отговорни съдружници, командитисти и съдружници в ООД. Това може да стане само чрез уреждането на конкуриращо се правомощие на синдика, което следва да се тълкува в изложения по-горе смисъл. С оглед неудачната ѝ формулировка *de lege ferenda* са направени предложения за редакцията на разпоредбата.

След изясняване на централните проблеми, в трета глава е отделено внимание и на някои специфични хипотези във фазата на открито производство по несъстоятелност – запорът на дял от търговско дружество; действието на решението по чл. 635, ал. 2 ТЗ спрямо участието в ТД и възможностите за учредяване на ТД във фазата на открито производство по несъстоятелност. Застъпено е в труда, че практическа значимост на налагането на запора в открито ПН е забраната за тяхното прехвърляне, дори и със съгласието на синдика. Извършването на такова действие би довело до неговата относителна недействителност спрямо кредиторите на несъстоятелността – чл. 452 ГПК. Що се касае до хипотезата на чл. 635, ал. 2 ТЗ в труда е защитено, че за синдика е налице забрана (да съдейства) за прехвърлянето на обекти от МН по ред, различен от осребряването. Ето защо, като последица от определението по чл. 635, ал. 2 ТЗ, би настъпил правен резултат, свързан с промяна на легитимацията по потенциалното разпоредително действие с дела от ТД. Ако в хипотеза на открито ПН това действие може да се извърши от длъжника със съгласието на синдика, то страна по сделката или автор на едностранното изявление след десезиране, ще бъде синдикът, но прекратяването на участието на длъжника от синдика въз основа на личното му усмотрение обаче би представлявало антиципирано принудително изпълнение, затова легитимиран да извърши продажба на дружествени дялове би бил синдикът, но със съгласието на длъжника. Що се отнася до учредяването на ново ТД, доколкото под над-

зора на синдика е продължаващата дейност на предприятието на търговеца, трудът приема, че длъжникът свободно би могъл да участва в учредяването на ТД. Участието във всяка дружествена форма обаче изисква имуществена вноска, а имуществото, което е част от МН може да бъде обект на сделка, свързана с продължаващата търговска дейност на длъжника. Следователно длъжникът би могъл да участва единствено с имущество, което е във от МН.

Глава четвърта. Обявяване в несъстоятелност на съдружник в търговско дружество. Осребряване.

В последната глава от изследването е разгледано материално-правното действие на обявителното решение спрямо несъстоятелния съдружник/акционер. Предмет на изследването е и универсалното принудително изпълнение върху дялове/акции. Поставените въпроси са разгледани последователно за всеки дружествен тип.

§ 1. Обявяване в несъстоятелност на съдружник в СД

Действието на обявяването в несъстоятелност на съдружник в СД е разгледано най-напред от сравнителноправна гледна точка. От направения сравнителноправен преглед следва, че независимо от правосубектността на СД според съответния законодател, обявяването в несъстоятелност е основание за прекратяване на участието на съдружника и то по силата на обявителното решение. Прекратяването на участието в СД поради несъстоятелност на съдружник почива на сходни разбирания както в законодателствата в които е ЮЛ, така и в тези, в които не е. Но докато във втория случай съхраняването на членствената връзка е ненужно, доколкото съдружникът не може да изпълнява задълженията си по управление и разпореждане на имуществото, то законодателствата, признаващи правосубектността на СД изхождат от по-различен *ratio legis*. С обявяването в несъстоятелност обикновено се свързва началото на ликвидационното производство, което налага прекратяване на участието с цел осребряване. Следователно моментът, в който това прекратяване трябва да настъпи *е моментът на постановяване на обявителното решение*, защото с него се поставя начало на осребряването в рамките на универсалното принудително изпълнение. Преди този момент такова прекратяване би било неоправдано, би представлявало принудително изпълнение без титул.

От анализа на действащата правна уредба следва, че прекратяването настъпва не автоматично, а по искане на синдика като орган в производството „при несъстоятелност“ на съдружник. В труда е защитено, че новелата на разпоредбата ма чл. 93, ал. 1, т. 5 ТЗ е неумела и причина за възникналия в доктрината спор към който момент следва да се счита, че е настъпило прекратяването на участието в СД, като е достигнато до извода, че *обявяването в несъстоятелност е моментът, към който настъпва прекратяване на участието в ТД.*

На следващо място е разгледано осребряването на участието в събирателно дружество, като е направен кратък коментар на общите предпоставки, които следва да са налице за законосъобразно универсално принудително изпълнение и е преминато към частните изисквания, зависещи от разглеждания дружествен тип. Прието е, че синдикът може да предприеме действие по прекратяване на участието на длъжника в СД след обявяването на длъжника в несъстоятелност. събранието на кредиторите следва да е предприело действия по упражняване на правомощието си, уредено в чл. 677, ал. 1, т. 8 ТЗ или това право да е упражнено от синдика по реда на чл. 677, ал. 4 ТЗ. Синдикът следва да е поискал разрешение за осребряване и да е получил такова от съда по несъстоятелността по чл. 716, ал. 2 ТЗ. След това синдикът преминава към осъществяване на изпълнителния способ по чл. 517, ал. 2 ГПК, като по отношение на него са изведени всички особености, произтичащи от упражняването му от синдик, респективно всички разлики с осъществяването на способа в рамките на индивидуалното принудително изпълнение. Синдикът изпраща предизвестие, което сочи, че длъжникът е в несъстоятелност и следва предявяване на иск за прекратяване на дружеството. След изтичането на шестмесечния срок синдикът може да предяви иск за прекратяване на СД. Искът следва да се уважи, ако са налице неудовлетворени вземания, приети в ПН.

В труда е отговорено на въпроса възможно ли е вместо да чака приключване на ликвидацията на СД синдикът да осребри вземането на длъжника към СД за припадащия му се ликвидационен дял и то по реда на чл. 718, ал. 2 ТЗ. Отговорът на въпроса зависи от проблема за изпълнение върху вземания в универсалното принудително изпълнение. *Тезата е отхвърлена заради естеството на предмета на изпълнение – бъдещо вземане, чиято определяемост е*

спорна, а и защото вземането за ликвидационен дял не представлява „дял“ по смисъла на чл. 718, ал. 2 ТЗ.

Следващият поставен въпрос е относно възможна ли е продан на дялове в СД? След анализ на разпоредбата е прието, че уреденият способ по чл. 718, ал. 2 ТЗ е от естество да осигури прехвърлянето на участието в СД като правоотношение, защото то ще се осъществи чрез транслативна сделка, която е от естество да прехвърли както правата, така и задълженията по членственото правоотношение. За целта е необходимо да бъде спазен фактическия състав на прехвърляне на участие в СД, изяснен в труда, което би могло да се осигури само в рамките на преговори с останалите съдружници, проведени от синдика. Прието е, че за реализирането на способа е необходимо ПН да е във фазата по осребряване, както и да е налице разрешение от съда по реда на чл. 716 ТЗ, съответно да не е започнало приложението на алтернативния способ за осребряване на участието в СД. Синдикът е длъжен да предложи дяловете първо на останалите съдружници, а ако те не са съгласни – на трето лице, което съдружниците са съгласни да приемат за съдружник. Синдикът сключва договор за прехвърляне на дялове в качеството си на субституент на длъжника. За настъпване на прехвърлителния ефект следва да бъдат изпълнени всички материалноправни условия, на които внимание е отделено в глава втора от труда.

На следващо място съществуващият законодателен модел е критикувана с оглед нейната неефективност, като въз основа на направен сравнителноправен преглед са формулирани предложения *de lege ferenda*.

§ 2. Обявяване в несъстоятелност на комплементар в КД и осребряване на участието му

В труда е обърнато внимание на регулацията на прекратяването на КД поради несъстоятелност на комплементар – тя изцяло съвпада с уредбата на прекратяването на СД поради несъстоятелност на съдружник, поради което препраща към изложението относно прекратяването на участието в СД поради несъстоятелност, осребряването по реда на чл. 517 ГПК и приложението на чл. 718, ал. 2 ТЗ, както и предложенията *de lege ferenda*, защото те се прилага без модификации и за комплементарите.

§ 3. Обявяване в несъстоятелност на съдружник в ООД. Осребряване на дружествен дял.

По отношение на разгледаната хипотеза спрямо съдружник в ООД дисертационният труд предлага най-напред исторически анализ, разглеждащ еволюцията в схващането относно принципната свободна (или не) винкулираност на дружествените дялове. Ако по ЗДОО (отм.) дяловете са били поначало свободно прехвърлими и върху тях може да се говори за пряко изпълнителен способ, то след приемането на Указ № 56 за стопанската дейност (отм.) е възприет модел на принципна винкулираност на дяловете изключва принудителната му продажба, а прекратяването на участието следва да се уреди по съществуващите правила за уреждане на имуществените отношения след изключване, доколкото е налице сходство на хипотезите, обосноваващо аналогия. Трудът предлага анализ на действащата правна уредба, като открива противоречие между запазения спрямо указа модел на винкулираност и разпоредбата на чл. 718, ал. 2 ТЗ, позволяваща продажба на дялове, въпреки че законът предвижда прекратяване на участието поради несъстоятелност – чл. 125, ал. 1, т. 4 ТЗ, като предлага обстоен преглед на съществуващите становища в правната доктрина и съдебната практика с цел тяхната критика въз основа на предложен анализ на разпоредбата на чл. 718, ал. 2 ТЗ.

Трудът сочи, че социално-икономическия контекст, в който е приета разпоредбата на чл. 718, ал. 2 ТЗ, могат да се обобщят по следния начин. Първо, ТЗ от 1991 г. (доразвивайки УСД) в исторически аспект въвежда концептуално нов за търговското ни право модел на прехвърляемост на дяловете в ООД. Отстъпвайки от ЗДОО (отм.), който проповядва принципната свободна прехвърляемост, където винкулирането е изключение, въвежда принципната винкулираност на дяловете в ООД. Второ, нито материалното ни, нито процесуалното ни право урежда способ за принудително изпълнение върху дял от ООД цели 11 години до приемането на чл. 398б, ал. 3 ГПК (отм.). Трето, в този правно-исторически контекст е създадено правилото на чл. 718, ал. 2 ТЗ, което противоречи изцяло на следвания от законодателя от 1991 г. модел, като не съдържа правила, които да преодоляват винкулираността на дяловете като пречка пред принудителното изпълнение върху тях. От

езикова и телеологическа гледна точка въз основа на подробна аргументация, трудът отхвърля доктриналните виждания, съгласно които под „дялове“ по смисъла на чл. 718, ал. 2 ТЗ се разбира нещо различно от членствени правоотношения. Същевременно да се приеме, че е налице публична продажба на дружествени дялове влиза в тежко противоречие с правната природа на дяловете – на ООД не може да се наложи принудително съдружник. Ако трето лице придобие дела и не може да стане съдружник, то не може да оперира и с вземането по чл. 125, ал. 3 ТЗ, защото това вземане принадлежи на съдружника, а продавачът на дял не може да се трансформира в продавач на вземане. Ето защо тезите в съдебната практика, че се извършва търг с явно или тайно наддаване са *contra legem*. Може да се приеме единствено, че е налице способ за продажба при преки преговори и то ако е налице правоотношение, което може да се прехвърли. А такова не би имало, ако участието се прекратява. Именно затова следващият анализ е съсредоточен върху съотношението на чл. 718, ал. 2 ТЗ и чл. 125, ал. 1, т. 4 ТЗ, за да се стигне до извода, че императивната норма, съдържащата се в разпоредбата на чл. 125, ал. 1, т. 4 ТЗ води до прекратяване на участието на длъжника в ООД. Ефектът настъпва от момента на постановяване на решението за обявяване в несъстоятелност. В патримониума на длъжника се формира вземане по реда на чл. 125, ал. 3 ТЗ. То може да бъде събрано от синдика или да бъде продано по общия ред на универсалното принудително изпълнение. Чл. 718, ал. 2 ТЗ не се прилага при прекратяване на участието на несъстоятелния длъжник в ООД.

Накрая, в труда са формулирани изводи от сравнителноправния преглед и тенденции в развитието на уредбата на универсалното принудително изпълнение върху дружествен дял в България.

§ 4. Обявяване в несъстоятелност на командитист.

Осребряване на участието на командитист в командитно дружество.

На следващо място е разгледана хипотезата на обявяване в несъстоятелност на командитист. В труда са разгледани основните теоретични постановки по въпроса, като е направен преглед и анализ на правната уредба по ТЗ (отм.) и съставената по време на действието му доктрина. Направен е сравнителноправен анализ и

е очертан основният проблем по отношение на разглежданата хипотеза, а именно дали актуалният ни законодател се е отклонил от разбирането, че предмет на изпълнение е ликвидационния дял на командитиста, след реформата от 2002 г. в индивидуалното ни принудително изпълнение, уреждаща способ за изпълнение върху дялове на ограничено отговорни съдружници, сред които са и командитистите.

В заключение, от направения анализ следва, че прекратяването на участието на командитист става по реда на чл. 99, ал. 2 вр. чл. 93, ал. 1, т. 5 ТЗ вр. чл. 517, ал. 3 ГПК вр. чл. 621 ТЗ. С обявяването в несъстоятелност за синдика се открива възможността да прекрати участието на командитиста, прилагайки изпълнителния способ, предвиден в процесуалния ни закон.

Обърнато е внимание на начина, по който се осъществява осребряването. Доколкото прекратително основание не настъпва автоматично, то синдикът може да избере момента, в който да инициира изпълнителния способ. Синдикът следва да отправи изявление до КД за прекратяване на участието на обявения в несъстоятелност командитист. В случай че в уредения в закона тримесечен срок синдикът не получи плащане, то тогава същият има правомощието да предяви иск за прекратяване на дружеството. Разгледани са особените предпоставки, при които правото на иск възниква в конкурсното производство, както и е очертана легитимацията на синдика. Критикувано е изразеното в доктрината виждане (при разглеждането на иск по чл. 517, ал. 3 ГПК по отношение на ООД, доколкото основното му приложно поле е именно там) се сочи, че вискателят може да се удовлетвори от ликвидационния дял на длъжника. Към момента на откриване на производството по ликвидация на КД несъстоятелният командитист притежава вземане срещу дружеството за стойността на дела му, което е част от масата на несъстоятелността. Единственият смисъл от уреждането на този иск, респективно от съществуването на възможността той да бъде предявен от синдика, е оказване на стимул за КД да изплати вземането на командитиста под страх дружеството да бъде прекратено. Доколкото участието на командитиста не се прекратява автоматично с обявяването му в несъстоятелност, а е необходимо изявление на синдика, то последният може да избере вместо да го прекрати по разгледания по-горе ред – да продаде дяловете по чл.

718, ал. 2 ТЗ. В труда е изяснено съотношението на способите за изпълнение, направени са изводи и предложения за подобрене на правната уредба.

§ 5. Обявяване в несъстоятелност на акционер.

Универсално принудително изпълнение върху акции.

На първо място е разгледано действието на решението за обявяване в несъстоятелност на акционер спрямо участието му в АД. Въпросът дали участието не се прекратява *de lege lata* стои с оглед правилото на чл. 160, ал. 2 ТЗ, предвиждащо, че не могат да бъдат учредители на АД обявените в несъстоятелност. Предложено е историческо и сравнителноправно тълкуване на разпоредбата и е стигнато до заключението, че присъствието на разпоредбата е по-скоро реминисценция от използваната масово в миналото сукцесивна система за учредяване на АД и се отнася до особената фигура на учредителите, като няма самостоятелно значение спрямо сега действащата уредба.

На второ място са разгледани проблемите, свързани с осребряването на акциите от синдика, като е обърнато внимание най-напред на реда за осребряване на наличните акции, а впоследствие и на безналичните. Обърнато е внимание на проблематичните моменти, че с обявяването в несъстоятелност поради липсата на нарочна правна уредба в този смисъл, акциите не се считат запорирани, което е законодателен пропуск, за който трудът предлага усъвършенстване на правната уредба. Фактическият състав е разгледан подробно в тази систематична част на труда.

Накрая, специално внимание е обърнато на проблема с принудителното изпълнение върху винкулираните акции. Прието е, че нарушението на уставните условия за прехвърляне на винкулирани акции води до непротивопоставимост на прехвърлянето спрямо АД. За АД няма да възникне задължение за вписване на джиратаря в книгата на акционерите до изпълнението на условията на устава. Джиратарят няма да разполага с възможност да упражнява придобитите членствени права, нито да се защити срещу отказа на изпълнителния орган за вписване в книгата на акционерите, защото поведението на АД няма да е неправомерно. Същевременно правилата за принудително изпълнение не предвиждат задължение за изпълнителния орган да спазва правилата за винкули-

раност. Разрешението на българското право е неудачно и крие риск от провеждане на безуспешно принудително изпълнение заради липсата на интерес от третите лица да придобият акции, по които може да възникне потенциален спор относно възможността за упражняване на членствени права, от една страна, а от друга актив, който потенциално трудно биха прехвърлили впоследствие. Затова трудът *de lege ferenda* предлага регулирането на способ, който да предотврати подобни проблеми.

§ 6. Обявяване в несъстоятелност на съдружник в КДА

С оглед приложимостта на уредбата на АД дисертационният труд препраща спрямо акционерното дружество относно въпросите, свързани с несъстоятелността на командитните акционери. Това означава, че обявяването в несъстоятелност на командитен акционер не води до прекратяване на неговото участие, а акциите му подлежат на осребряване по реда, предвиден в глава 46 ТЗ. Що се касае до комплементарите в КДА, в дисертационния труд е критикувано разбирането от правната теория, че *per argumentum a contrario* от разпоредбата на чл. 259, ал. 2 ТЗ КДА следва да се прекрати автоматично в случай на обявяване на несъстоятелност. В труда се обосновава, че тази разпоредба не дава основание да се изключи мълчаливото препращане към основанията за прекратяване на участието (дружеството) на комплементаря по КД, респективно на съдружника в СД, поради което несъстоятелността на комплементар не води до автоматично прекратяване на КДА.

§ 7. Обявяване в несъстоятелност на едноличен собственик на капитала

Най-напред е разгледано действието на несъстоятелността на ЕСК спрямо членството и дружеството по отношение на ООД. Прието е, че в случай че в несъстоятелност бъде обявено юридическо лице, то фактът на обявяване в несъстоятелност не е равнозначен на неговото прекратяване в смисъла, който влага чл. 157, ал. 2 ТЗ (или чл. 125, ал. 1, т. 3 ТЗ). Когато такова дружество е обявено в несъстоятелност се стига до друг неприемлив правен резултат – съществуване на членствено правоотношение само с една страна – ЕООД. Следователно обявяването в несъстоятелност на ЕСК на ЕООД води до прекратяването на дружеството поради прекратя-

ване на единственото членствено правоотношение без възможност за правоприемство в него.

Трудът по-нататък разглежда осребряването на участието на единствения съдружник в ООД, като критикува тезата, че автоматично с обявяването на ЕСК в несъстоятелност дружественият дял се трансформира във вземане за ликвидационен дял и че синдикът може да предприеме действия по назначаване на ликвидатор, за което в труда са развити подробни аргументи. Стигнато е до извода, че са налице празноти в правната уредба, които следва да бъдат запълнени на базата на *analogia legis*, която е обоснована чрез разпоредбата § 5а ПЗРЗТРРЮЛНЦ. Изразени са съмнения относно удачността на правната уредба. Направени са предложения а *de lege ferenda* на синдика да бъде уредено изрично правото да иска от ДЛР назначаването или смяната на ликвидатор на ЕООД, чийто ЕСК е обявен в несъстоятелност, защото когато ликвидатор се назначава от ДЛР, т. е. от длъжностно лице, ще е налице по-голяма гаранция за безпристрастността на ликвидатора, което в крайна сметка ще доведе до съхраняване на интересите и на ЕСК и на кредиторите на несъстоятелността.

Накрая, е разгледано и обявяването в несъстоятелност на едноличен собственик на капитала на АД. Обявяването в несъстоятелност на акционер не води до прекратяването на участието му в АД. По аргумент от по-силното основание, несъстоятелността на единствения акционер (ЕСК) не води до прекратяването на участието му в ЕАД. Акциите са част от масата на несъстоятелността на ЕСК на ЕАД и членственото му правоотношение с АД ще бъде прекратено едва от момента, в който синдика прехвърли акциите в резултат от упражняването на предвидените в закона изпълнителни способности на трето лице – приобретател. Следователно, несъстоятелността на ЕСК не е причина и за прекратяването на ЕАД.

III. Основни приноси на дисертационния труд и обобщение на предложенията *de lege ferenda*

Дисертационният труд предлага цялостно и систематически завършено изследване на многообразните въпроси на прекратяването на участието в търговски дружества поради несъстоятелност, които не са били обект на самостоятелен доктринален анализ до

момента. Трудът обобщава становищата в съдебната практика и правната доктрина и предлага самостоятелен отговор на всеки от поставените проблеми. Дисертацията ползва използва широко сравнителноправния метод, като обръща поглед и към достиженията не нетрадиционни за едно правно изследване държави. Трудът критикува част от разрешенията в правната доктрина и съдебната практика, както и самите законови текстове, като формулира немалко предложения *de lege ferenda*.

Приносителите и предложенията за подобряване на законодателството могат да бъдат обобщени по следния начин:

1. В труда е разработено оригинално разбиране за правната природа на участието в ТД както на плоскостта на правното явление, така и на юридическата му характеристика като правоотношение. Трудът обобщава схващанията в теорията и съдебната практика относно понятието и предлага солидна аргументация в полза на разбирането, че участието в ТД може да бъде разглеждано като правоотношение. В тази връзка трудът отхвърля разбирането, че членството е субективно право, като предлага случайната легалната употреба на този термин *de lege ferenda* да отпадне.

2. Трудът предлага богат исторически и сравнителноправен анализ в полза на разбирането, че съдружниците могат да се разпореджат с участията си, независимо от това в какъв вид търговско дружество участват. В дисертацията е направен задълбочен анализ на положението на винкулираните акционери, като очертава конкретни проблеми пред правния им статут и формулира конкретни предложения за тяхното отстраняване.

3. Дисертацията включва изследване на ограниченията, които настъпват по отношение на дадено имуществено право заради откритването на ПН и аргументира универсалния извод, че такива биха били налице на три нива: а) доколкото имущественото право е свързано с дейността на предприятието; б) имущественото право е част от МН; в) упражняването на правото е несъвместимо с конкуриращо се правомощия на съдебния изпълнител. В тази връзка трудът доразвива достиженията на родната доктрина по въпроса за съдържанието на понятието дейност на предприятието; анализира понятието маса на несъстоятелността; извежда имплицитно заложените ограничения за длъжника, настъпващи заради конкуриращата фигура на синдика.

4. Трудът предлага задълбочено изследване на правомощието на синдика – чл. 658, т. 13 ТЗ, като обобщава схващанията в съдебната практика и правната доктрина и предлага собствено становище с цел отстраняване на теоретичните спорове и осигуряване на безпротиворечиво правоприлагане. Трудът защитава позицията, че *de lege lata* правомощието не е действие по попълване на масата на несъстоятелността. Трудът аргументира оригиналното виждане, че действителният смисъл на разпоредбата е да разшири приложното поле на ограниченията, настъпващи с откриването на ПН и спрямо участието в ТД, а неудачната ѝ формулировка налага *de lege ferenda* да се редактира по следния начин „*синдикът ... дава съгласие за прехвърляне на дялове на длъжника от търговски дружества и за упражняване на правото му на прекратяване на членственото правоотношение с едностранно изявление*“.

5. Трудът предлага анализ на проблемите за действието на допуснатите в първата фаза на ПН обезпечителни запори върху дялове в ТД и правните последици спрямо участието в ТД на определението на съда по чл. 635, ал. 2 ТЗ.

6. Развит е цялостен и задълбочен анализ по отношение на всички видове съдружници.

6.1. Трудът предлага първия цялостен анализ на въпроса относно обявяването в несъстоятелност на *съдружник в СД и осребряването на участието му, като обосновава, че то* става не автоматично, а по искане на синдика като орган в ПН именно след обявителното решение, а не преди това. Синдикът може да приложи продажба на дялове от СД по чл. 718, ал. 2 ТЗ. Уредбата е твърде несъвършена, поради което *de lege ferenda* чл. 93, ал. 1, т. 5 ТЗ трябва да бъде отменен и да се създаде нов чл. 96а ТЗ със заглавие „*Прекратяване на участието на съдружник, обявен в несъстоятелност*“.

(1) *Участието на съдружника се прекратява с обявяването му в несъстоятелност, освен ако в дружествения договор не е предвидено прекратяване на дружеството.*

(2) *Дружеството изплаща на синдика вземането по чл. 97, ал. 2 в месечен срок от решението за обявяване в несъстоятелност.*

6.2. Трудът предлага цялостен анализ на въпроса относно обявяването в несъстоятелност на *на съдружник в ООД, като приема, че тя* води до автоматично прекратяване на участието му. Ефектът настъпва от момента на постановяване на решението за обявяване

в несъстоятелност. В патримониума на длъжника се формира вземане по реда на чл. 125, ал. 3 ТЗ. Чл. 718, ал. 2 ТЗ не се прилага при прекратяване на участието на несъстоятелния длъжник в ООД.

6.3. Дисертацията предлага цялостно изследване на въпроса относно обявяването в несъстоятелност *на командитист в КД, като приема, че тя* не води до автоматично прекратяване на участието му. Синдикът прилага изпълнителния способ по чл. 517, ал. 3 ГПК.

6.4. Трудът разглежда подробно универсалното принудително изпълнение върху акции и дава богата аргументация против потенциалното виждане, че обявяването в несъстоятелност на акционер не води до прекратяване на участието му. Разпоредбата на чл. 160, ал. 2 ТЗ не предвижда нещо различно, а е историческа реминисценция от основната в миналото сукцесивна система за учредяване на АД, поради което *de lege ferenda* следва да бъде отменена.

6.5. Трудът анализира въпроса дали несъстоятелността на комплементар в КДА води до прекратяване на дружеството, като аргументира отрицателния отговор на този въпрос и извежда ред, по който да се осъществи прекратяването на дружеството.

6.6. Трудът предлага самостоятелен анализ на *несъстоятелността на ЕСК на ООД, като извежда, че тя* води до прекратяване на единственото членствено правоотношение в дружеството по аргумент от чл. 125, ал. 1, т. 4 ТЗ. Синдикът не е титуляр на членствените права на длъжника, включително и в ликвидацията, поради което правомощията му да заявява или обявява в ТРРЮЛНЦ актове и обстоятелства, свързани с ликвидацията или да иска назначаването и освобождаването на ликвидатор могат да се обосновават само по аналогия. *De lege ferenda* на синдика следва да бъде уредено изрично правото да иска от ДЛР назначаването или смяната на ликвидатор на ЕООД, чийто ЕСК е обявен в несъстоятелност.

IV. Публикации по темата на дисертационния труд

1. Универсално принудително изпълнение върху дружествен дял – В: „Юридическо списание на НБУ“, бр. 1/2023 г.
2. Понятие за участие в търговско дружество – В: „Правна мисъл“, бр. 3-4/2021 г.
3. „Търговска“ и „предприемаческа“ дейност и съотношението им с участието в търговско дружество // Списание „Правна мисъл“, бр. 2/2019 г.;
4. Последници на производството по несъстоятелност спрямо участието на длъжника в търговски дружества // Електронно издание „Предизвикай правото“ (ISSN 1314'17854), публикувана на 07.04.2019 г.